

TEDENSKA SLIKA

PRILOGA

DOMOVINI

Leto X.

V Ljubljani, dne 22. marca 1934.

Štev. 12.

Spomin na davno

Pred 520 leti je naš narod na Koroškem zadnjikrat ustoličil svojega vojvodo po narodnem običaju in v narodnem jeziku. Ernestu Zeleznemu je 18. marca 1414 izročila slovenska Koroška zadnjikrat sama iz svojih rok vojvodsko čast, dolžnost in pravico. Tri priče še iz tistih dni so vklesane v kamen koroške zemlje. Knežji kamen izpod Krnskega gradu priča, kako je vojvoda prisegel, da hoče biti vsem pravičen sodnik; veličastna gosposvetska cerkev še priča, kako je knez sprejel iz duhovniških rok po narodovi volji knežjo čast; in vojvodski prestol priča, kako je narodov maziljenec razsojal pravico po narodovih postavah. Zdaj je naša pravica zakopana v te kamne, umreti pa noče, ne more, čeprav so še kamen uklenili, da bi pravice ne mogel več pričati. Knežji kamen je jetnik v deželnem muzeju, vojvodski prestol stražijo v gosti ograji visoke železne sulice; v gosposvetski cerkvi duši nemška beseda

Vojvodski prestol na Gosposvetskem polju

Knežji kamen v celovškem muzeju

kmetsko pravico

slovensko molitev. Pravice pa tudi v uklenjenem molku ni mogoče zadušiti, dokler se bosta plodila zemlja in narod z lastno krvjo.

Tega žalostnega praznika se spominjamo vsako leto z novo bridkostjo. In v tej bridkosti nam vstaja pozno spoznanje krivde, naše lastne krivde. Pol tisočletja nas je omamljala v sužnji žalosti rojena pesem: »Tega kriv je tujl meč!« Zbegani in omagani v tej žalosti smo vriskali že ob prvi čaši svobode in v tej prvi razposajenosti pozabili, da je narod vreden le toliko svobode, kolikor si je zasluži z lastnim delom. Tako smo terjali pravico, a dolžnosti v najbolj usodni uri nismo izvršili. Naj nam bo grozotni memento v plebiscitni komediji 10. oktobra 1920 zadnja preizkušnja, v kateri nismo znali izvršiti svojih dolžnosti.

Naj bi sinovi popravili, kar so zagrešili dedje in očetje in vrnili narodu davno kmetsko pravico in svobodo.

1414

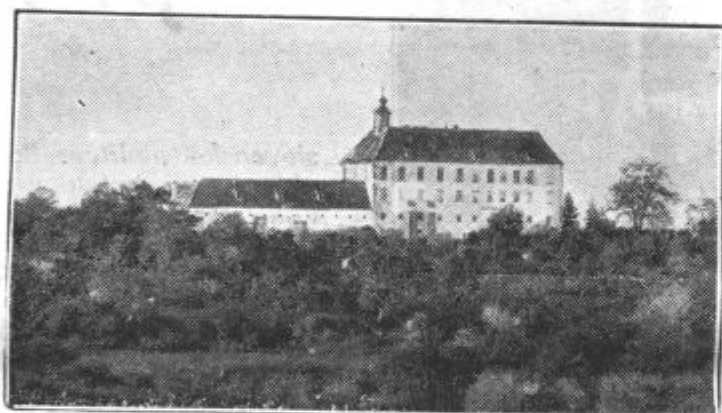
Gospa Sveta, kjer je sprejel vojvoda iz duhovniških rok knežjo čast

1934

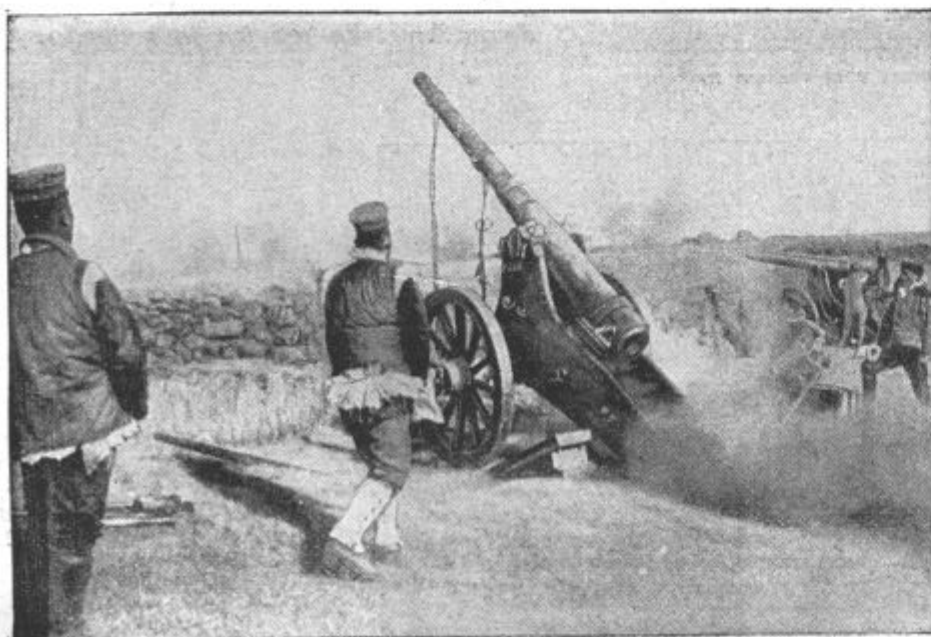
Pomembni dogodki

ZA CVETNO NEDELJO

SEVERNA POSTOJANKA OSTANE NAŠA. Kr. banska uprava je kupila gornje-radgonski grad, kjer namerava ustanoviti novo hiralnico za bližnje kraje bivše štajerske in vsega Prekmurja. To namero banske uprave toplo pozdravljamo, ker pomeni to velik napredek v pogledu reševanja nujnih socialnih vprašanj za Obmurje in Prekmurje. Z nakupom te važne obmejne postojanke na obronki Slovenskih gorc pa je naposled v znatni meri okrepljen naš slovenski živelj na meji.

TRIDESETLETNICA IZBRUHA RUSKO-JAPONSKE VOJNE. Pred tridesetimi leti se je pričela rusko-japonska vojna, ki se je, kakor znano, končala z zmago Japoncev. S to zmago je stopila Japonska v vrsto velesil. Obletnico tega dogodka obhajamo v kritičnem času nove rusko-japonske napetosti. Slika kaže japonske vojake pri izstrelitvi zavojevanega ruskega topa.

KONTREADMIRAL MARIJAN L. POLIČ, vršilec dolžnosti komandanta kr. vojne mornarice. Po upokojitvi podadmirala Nikole Stankovića je Nj. Vel. kralj postavil kontreadmirala Marijana L. Polića za vršilca dolžnosti komandanta mornarice. Gospod Polić je iz Jastrebarskega, kjer se je rodil 5. maja 1876 (oče je bil županjski tajnik). Po gimnaziji v Zagrebu je bil dne 1. oktobra 1893 sprejet v a.-o. mornarico. Že 1898 je postal poročnik fregate, nakar je redno napredoval in je pred štirimi leti dosegel v naši mornarici čim kontreadmirala. Uslužben na raznih a.-o. vojnih ladjah je prebrodil mnoga morja in spoznal pol sveta. Kot izkušen oficir, kot dober starešina in ljubezniv, demokratičen družabnik uživa veliko spoštovanje in priljubljenost v vojaških kakor civilnih krogih. Krasijo ga številna odlikovanja, med njimi: Sv. Sava III., Jugoslovenska krona III. in IV., Beli orol V., oficirski znak francoske častne legije in švedski Meč I. stopnje. Z zaupanjem lahko zremo v novega poveljnika čuvarjev sinjega Jadrana, med katerimi je tudi odlično število slovenskih fantov.

SLOVO PODPOLKOVNIKA ŠARCA OD PTUJA Priljubljeni komandant mesta Ptuj, podpolkovnik g. Miron Šarac je premeščen na višji položaj v Osijek. Podpolkovnik g. Šarac je prispel leta 1928 v Ptuj iz Maribora. Takoj po prihodu je začel delovati skoro pri vseh narodnih društvih, zlasti pa se je udejstvoval pri Jadranski straži, katere podpredsednik je bil ves čas, pa tudi pri Sokolu, gasilskem društvu, NO, RK in SK Dravi. Po njegovi zaslugi se je ustanovila tudi oficirska čitalnica, ki omogoča vezi med civilnim prebivalstvom in vojaštvom. Prireditve v oficirski čitalnici so bile po njegovi zaslugi vedno dobro obiskane. Društvom je g. podpolkovnik prav rad šel na roko in je pomagal, kjerkoli je mogel. Napram podrejenim oficirjem in vojaštvu je bil vedno pravičen s čimer si je pridobil njihovo spoštovanje. Ptujčani ga bodo ohranili v najlepšem spominu.

doma in na tujem

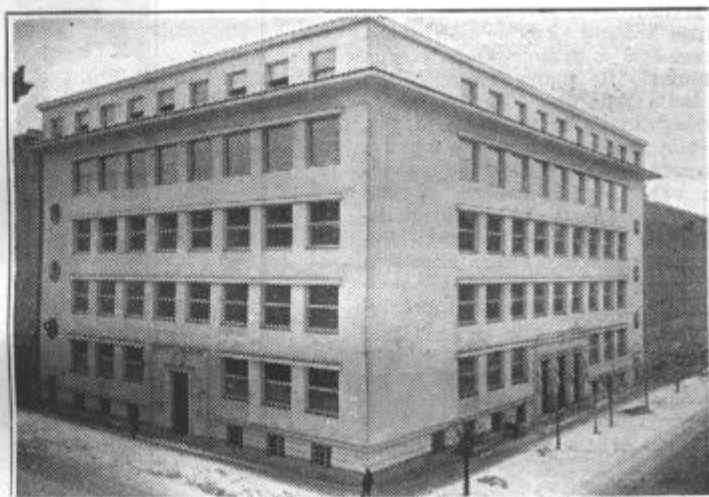
NAS ZUNANJI MINISTER gosp. dr. Bogoljub Jevtič, ki je podal svoj ekspeze v narodni skupščini, kar obširneje drugje poročamo. Za njegov govor je vladalo še prav posebno zanimanje v političnih in diplomatskih krogih in vobče v vsej naši javnosti. Da je bilo upravičeno, izvira pač iz ekspezeja samega, kakor tudi iz pozornosti, ki jo je vzbudil v drugih državah.

† **IVAN SORČAN.** v Hrastniku je v 82. letu zatisnil trudne oči upokojeni nadučitelj in dolgoletni vodja obeh hrastniških šol gospod Ivan Sorčan. To ime je tesno zvezano z najvažnejšimi prosvetnimi in nacionalnimi dogodki v hrastniški dolini. Rodil se je 13. decembra 1852 v Ljubljani, kjer je dovršil realko in potem 1874 položil tudi učiteljske izpite. Kot učitelj je služboval vsega skupaj 46 let, v Hrastniku, kamor je prišel kot nadučitelj in vodja deške in dekliške šole, pa 36 let. Svoj zaslužni pokoj je užival že 10 let in je tako v Hrastniku preživel polnih 46 let. V narodnem duhu je vzorno vzgojil več generacij in so njegovi prvi učenci v Hrastniku stari že 60 let. Med njimi je več zaslužnih javnih delavcev, ki se ga hvaležni spominjajo. — Udeleževal se je v vseh narodnih in dobrodelnih društvih z vso vnemo tudi v letih, ko je avstrijska oblast tako delovanje ovirala na vse načine. Posebno vnet pa je bil pri hrastniškem gasilskem društvu, ki je bilo ustanovljeno baš takrat, ko je nastopil svojo službo v Hrastniku. Opravljal je tajniške posle polnih 40 let in ne bo gasilskega društva v naši domovini, ki bi imelo enega in istega tajnika skozi toliko dobo. Društvo ga je v znak hvaležnosti in spoštovanja imenovalo tudi za svojega častnega člana. — Ves Hrastnik bo z glednega človekoljuba, narodnega učitelja in vzgojitelja Ivana Sorčana ohranil v hvaležnem in častnem spominu.

MANEVRI POLJSKE VOJSKE. Letošnji zimski manevri poljske vojske so se vršili v okolici Lvova.

NOVA MODERNA SOLSKA PALAČA. V Ljubljani je zrastle na vogalu Bleiweisove ceste in Gregorčičeve ulice, nasproti banovinski palači in v neposredni sosesčini s Trgovskim domom po letu dni vztrajnega dela nova ljubljanska palača, kakor jo vidite na sliki. Na prvi pogled presodite, da je to moderno šolsko poslopje. V novi palači bosta pod skupno streho trgovska akademija in trgovska šola. Arhitektonsko, po zunanjem videzu, po notranji ureditvi prostorov, v pogledu zraka, higijene in luči bo nova šola med najvzornejšimi v naši banovini. Gradila je palačo Ljubljanska gradbena družba. Dvorazredna trgovska šola je v novi šoli že pričela pouk 1. februarja, trgovska akademija pa se zdaj seli vanjo.

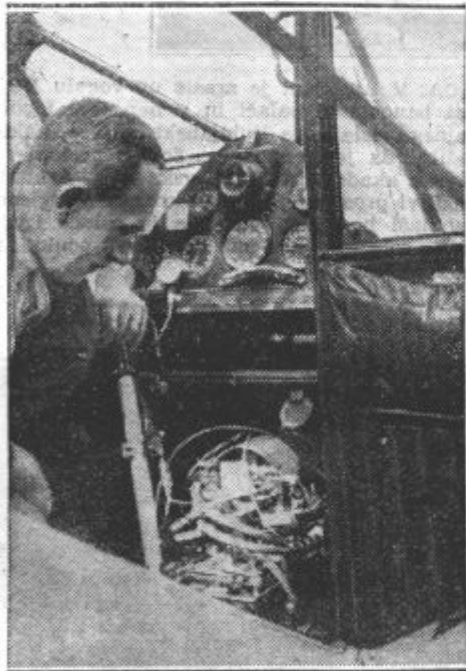

AMERIKA SEŽIGA SVOJ DENAR. Sežiganje bankovcev iz dobe dolarskih težav,

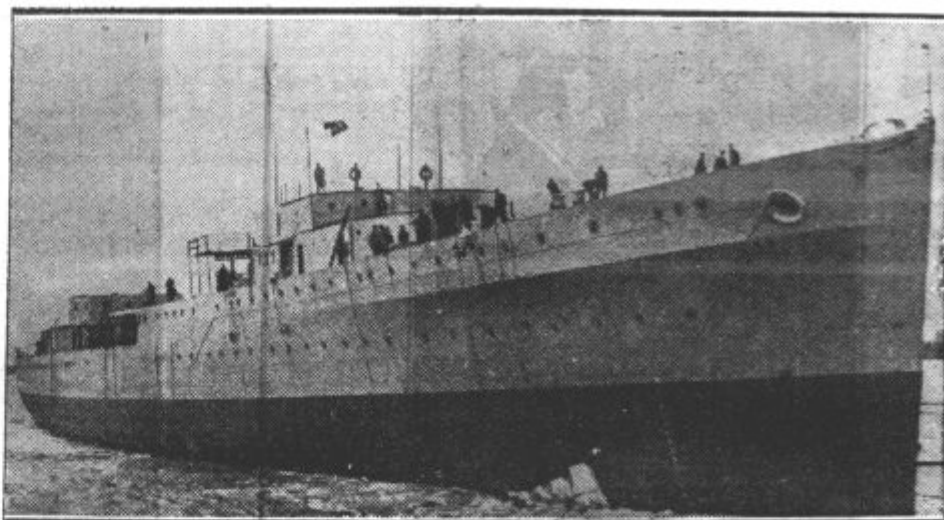
Do svetu naokrog

† **SIKST BURBONSKI.** Princ Sikst Burbonski, brat bivše cesarice Zite in stric Otona Habsburga, je umrl te dni v Parizu, star šele 45 let. Sikst Burbonski je stopil na plan v svetovni vojni in če ne bi bil tedaj imel neke vloge, bi se zanj danes nihče ne zanimal. Znano pa je njegovo pismo, ki ga navajajo vsa zgodovinska dela o svetovni vojni in katero obravnava možnost posebnega miru med antanto in Avstrijo. Kako je prišlo do tega pisma, ni natančno pojasnjeno. Pravijo, da je dal zanj pobudo cesar Karel, toda dokazano to ni. Grof Czernin, tedanji avstroogrski zunanji minister, pa je rahlo zvezo, ki se je pojavila, takoj presekal, da ne bi nastale za monarhijo kakšne »usodne posledice«. Kljub temu ni dvoma, da je princ Sikst s svojim pismom hotel pomagati Habsburgovcem, ki so čutili, da se njih ladja potaplja. Videl je, da je vojna za Avstrijo izgubljena in je skušal rešiti, kar bi se morda bilo dalo rešiti, da so bili na krmilu države drugačni ljudje, kakor so gospodovali avstrijskim narodom. Stvari pa so bile za antanto že takoj dozorele, da bi bilo tudi diplomatsko posredovanje malo več zaleglo. Avstrija je bila tedaj pod tako mogočnim nemškim vplivom, da je bilo vsako njeno samostojno podvzetje obsojeno na neuspeh. Sikst je torej bil verjetno samo orodje Zite, ki mu je namenila vlogo zategadelj, ker je kot častnik služil v francoski armadi in je imel zveze z mnogimi vplivnimi činitelji, zlasti s Clemenceauiem.

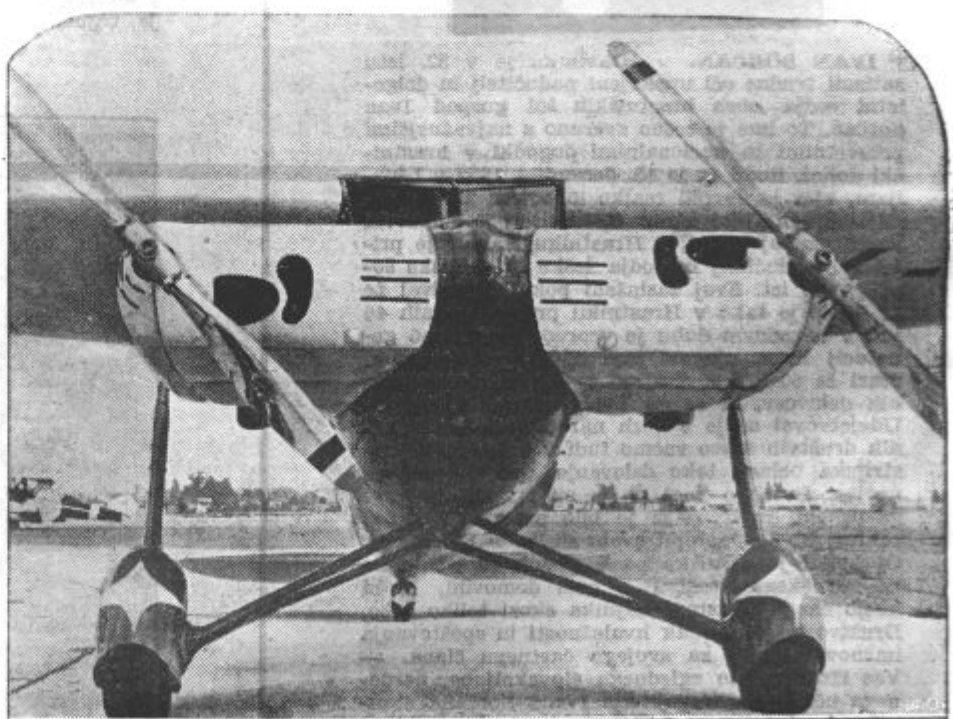
NOVO VOJNO OROZJE. Po dolgoletnih poskusih se je graditelju letal, inženjerju Georgeu de Beesonu iz Los Angelesa posrečilo zgraditi tako zvano »robotsko« letalo, ki je popolnoma sigurno in se ne more zrušiti iz zraka na zemljo. Novo letalo združuje vrline, ki ga delajo uporabnega tako v miru kakor v vojni. Poskusi z dosedanjimi modeli so uspeli v splošno zadovoljnost. Zanimivo je, da so se pri iznajditelju »Aerobota« že javili zastopniki Francije in Japonske s ponudbo za odkup izuma. Vendar pa je konstruktor sklenil, da ponudi svoj patent najprvo v nakup ameriškim Zedinjenim državam.

POMORSKO OBOROZEVANJE. V Barrowu so spustili te dni v morje novo 7000-tonsko angleško križarko »Ajax«

MLADA POROCENCA. V Charentonu (na Francoskem) se je 14-letna Simona Lacour poročila s svojim 17-letnim izvoljencem.

LETALO Z NAJMANJŠIM ZRAČNIM UPOROM. Američani so izdelali nov tip letala »Lockheeda«, ki proži zraku doslej najmanjšo možnost trenja. To je zvezano seveda z večjo brzino.